

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

**з дисципліни «Психодіагностика»
ступінь вищої освіти: молодший бакалавр
галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність: 053 Психологія
освітньо-професійна програма: «Психологія»**

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Се-местр	Лекції (год.)	Пракг. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	2	3	56	42	6	4	42	150	–	3

**Тернопіль – ТНЕУ
2020**

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки молодшого бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія, затвердженої Вченою радою ТНЕУ (протокол № 10 від 26 червня 2019 року).

Робочу програму склав професор кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор **Фурман Анатолій Васильович**.

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 053 Психологія, протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності
д.психол.н., професор

Анатолій ФУРМАН

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Психодіагностика»

1. Опис дисципліни «Психодіагностика»

Дисципліна «Психодіагностика»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань - 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни – обов'язкова Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 3	спеціальність 053 – «Психологія»	Рік підготовки <i>Денна – 2</i> Семестр: <i>Денна - 3</i>
Кількість змістових модулів – 3	ступінь вищої освіти – молодший бакалавр	Лекції: <i>Денна -56</i> Практичні заняття: <i>Денна - 42</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна - 42</i> Індивідуальна робота: 6 Тренінг - 4
Тижневих годин – 10,7 з них аудиторних – 7		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Психодіагностика»

2.1. Мета вивчення дисципліни – забезпечити студентів ефективним інструментом для самопізнання та вивчення інших людей, забезпечення системи психологічних знань та формування практичних вмінь проведення психодіагностичного обстеження як складової професійної діяльності психолога.

2.2. Завдання вивчення дисципліни – формування у студентів знань теоретичних основ побудови сучасних інструментів психодіагностики, організації та проведення психодіагностичної процедури, вмінь підбирати психодіагностичні методики та інструменти у відповідності до цілей і завдань дослідження; навички використання, обробки та інтерпретації результатів сучасних психодіагностичних методик та інструментів.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами вивчення «Психодіагностики» є засвоєні результати навчання із дисциплін: «Загальна психологія», «Соціально-психологічний практикум», «Вікова та педагогічна психологія».

2.5. Результати навчання

За результатами навчання студенти повинні:

Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Предмет, завдання, підходи та основні поняття сучасної психодіагностики.

Психодіагностика як наука і практика постановки психологічного діагнозу. Теоретична психодіагностика як наукова сфера розробки методів розпізнавання індивідуально-психологічних особливостей людини. Практична психодіагностика як система використання методів і процедур, що забезпечує розпізнавання індивідуально-психологічних особливостей і постановку психологічного діагнозу. Поняття про психодіагностичний метод та його три основні підходи – об'єктивний, суб'єктивний, проектний. Система вимог до постановки психологічного діагнозу.

Психологічний діагноз як кінцевий результат діяльності професійного психодіагноста та його предмет. Чотири рівні постановки психологічного діагнозу: 1) симпатичний або емпіричний (ненауковий); 2) етіологічний, 3) типологічний, 4) соціально-культурно-психологічний. Завдання психодіагностики як наукової технології та її місце у системі суспільно-гуманітарного знання і сфери конструктивного соціокультурного використання.

Література: 2; 3; 5; 6; 7

Тема 2. Сутність, принципи та основні методи професійної психодіагностики.

Клінічна, професійна і шкільна сфери професійної діагностики. Профпсиходіагностика як функціональна єдність двох сторін – наукової і практичної.

Система психодіагностичних знань, умінь, норм і цінностей у роботі професійного психолога. Психологічний експеримент як зв'язуюча ланка між теорією і практикою діагностування. Принципи профпсиходіагностики: а) практико-суб'єктної спрямованості, б) системного опису об'єкта, в) комплексного застосування різних методів дослідження.

Методи групової та індивідуальної психодіагностики: спостереження, інтерв'ю, анкетування, оцінкових класифікацій (рейтинга), соціометрії, аналізу продуктів діяльності, методу тестів. Умови ефективного вибору та використання психологічних тестів. Методичне забезпечення тестування: керівництво до тесту, інструкція, стимульний матеріал, реєстраційний бланк, "ключі" і шаблони для оцінки відповідей. Рекомендації щодо добору комплекта психодіагностичних методик.

Література: 2; 3; 5; 6; 11; 12

Тема 3. Класифікація психодіагностичних процедур і ситуацій. Сутність диференціальної психометрії.

Класифікація психодіагностичних ситуацій залежно від умов та особливостей використання одержаних даних. Послідовність проведення

психодіагностичного обстеження. Комп'ютерне тестування. Вплив психодіагноста на результати обстеження, експертизи.

Психометрія загальна і диференціальна. Дві групи категорій психодіагностичних методів. Загальні психометричні вимоги до психодіагностичних методів. Норми і нормативні дані у психодіагностиці. Поняття про стандартизацію, надійність і валідність інструмента вимірювання. Обсяг і репрезентативність вибірки обстежуваних.

Психодіагностичний процес. Збирання даних. Перероблення та інтерпретація інформації. Прийняття рішень. Загальна і диференційна психометрія. Міри у процесі шкалювання. Характеристика шкал. Процентильна шкала. Відсоткова рангова шкала. Статистичні шкали.

Література: 4; 6; 9; 13; 18

Тема 4. Професійна етика у системі психодіагностичної роботи.

Соціально-етичні норми професійної етики фахівців із психодіагностики. Загальноетичні принципи психодіагностичного обстеження та їх змістова характеристика. Принцип наукової обґрунтованості психодіагностичних методик. Принцип ненанесення шкоди. Принцип відкритості результатів психодіагностування. Принцип ефективності очікуваних практичних результатів та дієвості прогнозу. Конфіденційність психодіагностичної інформації. Основні вимоги до розробників тестів. Система вимог до психолога-користувача і до спеціалістів-непсихологів.

Значення теоретичної, методологічної, проектної та експериментальної видів роботи в діяльності практичного психолога-діагноста. Важливість досконалого знання конкретної психодіагностичної роботи. Обмеження на розповсюдження психодіагностичного інструментарію. Поняття про професійну таємницю.

Література: 1; 6; 12; 15; 21; 24

Змістовий модуль 2

Тема 5. Психологічні тести, процес тестування і стандартні вимоги до них.

Тестовий метод як окремий різновид експериментального методу. Складові частини тесту і вимоги до них. Види психологічних тестів та сфера їх застосування. Основні вимоги до психодіагностичних тестів. Класифікація і характеристика тестів. Об'єктивні методики. Тести особистості. Тести інтелекту. Суб'єктивні методики. Особистісні та спеціальні опитувальники, анкети, інтерв'ю. Проективні методики. Тести, орієнтовані на статистичну норму. Критеріально-орієнтовані тести (КОРТ). Комп'ютеризовані і комп'ютерні психодіагностичні тести. Вимоги до тестів як методів психодіагностичного дослідження та їх користувачів.

Організація і проведення тестування. Правила тестового обстеження. Тестування у режимі діалогу. Тестовий діалог. Ретестування. Відомості про процедуру обробки та інтерпретації тестових результатів. Письмова та усна форми презентації результатів обстежування, їх адекватне пред'явлення клієнту чи обстежуваному.

Література: 1; 6; 9; 12; 24; 25; 26; 27

Тема 6. Психодіагностика інтелекту.

Тест Біне-Сімона — родоначальник сучасних методів визначення рівня інтелекту. Робота психолога з конкретними тестами для визначення рівня інтелекту: Г. Айзенка, Дж. Равена. Технологія використання методики Д. Векслера у вивченні інтелекту особистості. Основні підходи до вимірювання інтелекту. Теорії структури інтелекту. Ієрархічні теорії структури інтелекту. Моделі інтелекту за Терстоуном, Гілфордом, Айзенком, Кеттеллом, Стернбергом. Розподіл тестових оцінок інтелекту. Інтелект і спадковість. Інтелект і біологічне середовище. Інтелект і статеві відмінності. Інтелект та харчування. Інтелект і соціокультурне середовище. Відмінності в інтелекті, зумовлені віком. Відмінності в інтелекті, обумовлені кількістю дітей у сім'ї та черговістю їх народження. Інтелект та особистість. Особливості вимірювання інтелекту..

Література: 11; 14; 25; 30; 31

Тема 7. Психодіагностика рис характеру і властивостей особистості

Особистість як об'єкт психодіагностичного дослідження. Особистісні риси як психодіагностична категорія. Класифікація рис особи залежно від трьох рівнів психічної регуляції поведінки. Одновимірні діагностичні системи, їх прогностична еквівалентність і теоретична релевантність. Класи рис діагностування як система шкал. Поняття про профіль особистості. Психодіагностика темперамента. Ознайомлення із змістом профільних чинників тесту-опитувальника 16 PF Р. Кеттелла. Аналітико-синтетичний підхід до обробки результатів тестування.

Тест-опитувальник особистісної адаптованості А.В. Фурмана, його теоретико-методологічні засади, процедура, кількісна обробка результатів та інтерпретація даних. Тест-опитувальник Г. Айзенка, його теоретична концепція, процедура, кількісний і якісний аналіз результатів обстеження. Тест-опитувальник характеру Яна Стреляу, його наукова концепція, процедура, кількісна обробка та якісна інтерпретація результатів. Проективна методика дослідження особистості “Пізнай свій характер”.

Література: 2; 4; 8; 10; 24; 26]

Тема 8. Психодіагностика мотивації, емоцій та психодуховних станів

Потреба, мотив, мотивація, полімотивація. Індикатори мотивації та її кількісна і якісна характеристика. Прямі методи психодіагностики потребо-мотиваційної сфери особистості. Особистісні опитувальники для

вимірювання мотивації. Вимірювання мотивації досягнень. Мотивації і темперамент та характер. Методика “Спрямованість особистості”, її процедура, кількісний і якісний аналіз результатів. Методика “Потреба в досягненні”, її концептуальні засади, процедура, кількісні підрахунки та якісний психологічний аналіз одержаних даних.

Інтегральна самооцінка особистості на предмет її ситуативності чи постійності. Шкала реактивної (ситуативної) та особистісної тривожності Ч.Д. Спілберга - Ю.Л. Ханіна, її теоретична концепція, процедура, кількісний і якісний аналіз результатів. Тривожність як особистісна властивість і тривога як психічний стан. Самооцінка емпатійних здібностей людини. Диференціальні шкали емоцій К. Ізарда та їх психодіагностичні можливості.

Література: 2; 4; 8; 10; 24; 26; 28

Змістовий модуль 3

Тема 9. Психодіагностика міжособистісних взаємовідносин

Людина у світі соціальних взаємостосунків. Систематика методик психодіагностування міжособистісних взаємин та її критеріальні засади. Вибір методик чи категорій методик залежно від дослідницьких завдань та психологічного рівня їх розв’язання (емпірична взаємодія, особистісні параметри учасників інтеракції, суб’єктивне відображення соціальної ситуації).

Соціометричний тест Дж. Морено та його модифікації. Поняття про індивідуальний соціометричний статус індивіда (лідер, відторгнутий, ізольований). Аутосоціометричні методики. Аутосоціограма та аутосоціоматриці. Методики опосередкованої оцінки міжособистісних взаємостосунків. Особистісний простір і його категорії. Символічне моделювання міжособових ситуацій. Методики спостереження та експертної оцінки інтерпретації. Ситуаційні жести. Діагностика міжособистісних ставлень індивіда. Методика Т. Лірі, її суть, процедура, кількісна і якісна обробка результатів. Чотири рівні організації міжособистісних взаємин людини та їх системне психодіагностичне пояснення.

Література: 1; 6; 15; 21; 22; 23; 26]

Тема 10. Психодіагностика свідомості і самосвідомості.

Поняття про репертуарні особистісні тести. Номотетичний підхід у психодіагностиці як орієнтація на загальне-універсальне, типове. Ідеографічний підхід у психодіагностиці як орієнтація на опис особистості у вигляді особливої унікальної цілісності. Психодіагностика індивідної свідомості. Психосмислова сфера особистості та її розвиток. Експериментальна психосемантика як концепція і метод. Принципи техніки репертуарних решіток: біполярності конструкта, індивідуальності, діапазону застосування. Відмінність конструкта від концепта. Вибір досліджуваної сфери, її елементів і меж, способу (методу) актуалізації “викликання” конструктів, процедури, способу заповнення та аналізу решіток.

Процес самосвідомості, умови, засоби і результати його перебігу. Я-концепція як інтегральна характеристика самосвідомості. Два аспекти Я-образу-знання про себе і самоствавлення. Спрямованість до самосвідомості і феномени прагнення соціальної бажаності та стратегії самоподання. Суть самопрезентаційної концепції. Рівнева будова самосвідомості (біологічний індивід, соціальний індивід, особистість). Активний захист особистістю свого самоствавлення. Опитувальник самоствавлення В.В. Століна, його інструкція, шкали психодіагностичного вимірювання. Глобальне самоствавлення. Методика вимірювання локусу контролю Дж. Роттера. Інтернальний та екстернальний типи локалізації контролю над значущими для людини подіями. Опитувальник суб'єктивної локалізації контролю, формат його шкали, кількісна і якісна обробка результатів.

Література: 2; 8; 10; 15; 18; 23; 24

Тема 11. Психодіагностика здібностей і креативності.

Психологічна концепція здібностей. Спроможності й обдарованість. Загальні і спеціальні здібності. Інтелект, його функції, структура і формовияви. Тести загальних здібностей: ДАТ, Амтхауера, 100 задач. Індекс здатності до навчання. Інструкція, первинна і вторинна обробка результатів тестування. IQ – коефіцієнт інтелектуальності. Словесно-логічне та абстрактне мислення. Прогресивні матриці Дж. Равена, технологія проведення тестового обстеження, обробка результатів тестування, їх інтерпретація та якісний аналіз.

Творчість та інтелект. Креативність як інтегральна характеристика творчих здібностей людини. Тести креативності та їх концептуальне підґрунтя. Тести креативності. Діагностика невербальної креативності за тестом П. Торренса “Завершення картинок”: умови проведення, інструкція, обробка результатів тестування. Тести креативності Дж. Гілфорда, процедура їх проведення та аналіз результатів. Тест креативності Гетзельса і Джексона на генерування варіантів значень слів.

Література: 2; 8; 10; 15; 18; 23; 24; 28; 30; 31

Тема 12. Проективний підхід у психодіагностиці

Передісторія проективної діагностики. Історія проективної психодіагностики. Проекція: від феномена до принципу дослідження. Проекція як психологічний феномен. Проективна гіпотеза та проективні методики, їх види і класифікація. Роль стимулу у проективних методиках. Теоретичне обґрунтування проективного підходу до діагностування особистості. Підсвідоме та проективні методики. Особливості розробки, застосування та використання результатів проективних методів. Класифікація проективних методів. Види проективних методів. Методики Г. Роршаха, Г. Мюррея, С. Розенцвейга, М. Люшера та ін. Історія створення та розвитку малюнкових тестів. Внесок у малюнкове тестування Ф. Гудинаф, К. Маховер, В. Вульфа, А. Захарова. Робота психолога з тестами “Намалюй людину”, “Неіснуюча тварина”, “Будинок — дерево — людина”.

Література: 3; 7; 10; 16; 21; 25; 27

Тема 13. Розвивальна (проблемно-ситуативна) психодіагностика.

Задачна організація соціального життя людини. Категорійна матриця задачі як системи. Задачна структура проблемної ситуації. Типи психолого-педагогічних задач (учбові, навчальні, виховні, освітні) та їх сутнісні характеристики. Психологічна структура освітньої задачі. Чотири етапи процесу розв'язування освітніх проблемних задач – аналітичний, проектний, виконавчий, рефлексивний. Принципи наукового проектування проблемно-ситуативних тестів.

Тест “Хто підніме папірець?”, його інструкція, стимульний матеріал, бланк відповідей, процедура виконання. Обробка і нормування результатів тестування: первинне кількісне підрахування суми набраних балів кожним учасником, використання процентильної та тенайнкової шкал для нормування отриманих даних, стандартизація тестових оцінок та створення класифікації показників культурно-психологічної грамотності обстежуваних. Застосування розвивально-діагностичної методики у системах фундаментального, кроскультурного та лонгітюдного соціально-психологічного експериментів. Психологічний аналіз виходів-розв'язків із тестових проблемних ситуацій та якісний опис результатів діагностичного обстеження.

Література: 2; 10; 15; 22; 25; 27

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Психодіагностика»

Тема	Кількість годин				
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1					
Тема 1. Предмет, завдання, підходи та основні поняття сучасної психодіагностики.	4	4	2	2	
Тема 2. Сутність, принципи та основні методи професійної психодіагностики.	4	4	2	-	
Тема 3. Класифікація психодіагностичних процедур і ситуацій, сутність диференціальної психометрії.	4	4	4		
Тема 4. Професійна етика у системі психодіагностичної роботи.	4	2	2	-	
Змістовий модуль 2					

Тема 5. Психологічні тести, процес тестування і стандартні вимоги до них.	6	4	4	2	
Тема 6 Психодіагностика інтелекту.	6	4	4	-	
Тема 7. Психодіагностика рис характеру і властивостей особистості.	4	4	4		МКР – 2 год.
Тема 8. Психодіагностика мотивації, емоцій та психодуховних станів.	4	2	4	-	
Змістовий модуль 3					
Тема 9. Психодіагностика міжособистісних взаємовідносин	4	4	4	2	
Тема 10. Психодіагностика свідомості і самосвідомості.	4	4	4		
Тема 11. Психодіагностика здібностей і креативності.	4	4	4	-	
Тема 12. Проективний підхід у психодіагностиці	4	2	2		
Тема 13. Розвивальна (проблемно-ситуативна) психодіагностика.	4	2	2	-	М.2 (РКР) – 2 год.
Разом:	56	42	42	6	-

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема 1. Предмет, завдання, підходи та основні поняття сучасної психодіагностики.

Мета: Сформувати уявлення про психодіагностику як науку і практику постановки психологічного діагнозу та наукову сферу розробки методів розпізнавання ІПО людини.

Питання до обговорення:

1. Психодіагностика як наука і практика постановки психологічного діагнозу.
2. Поняття про психодіагностичний метод та його три основні підходи – об'єктивний, суб'єктивний, проектний. Система вимог до постановки психологічного діагнозу. Поняття про психодіагностичне обстеження та його три основних етапи: а) збір даних, б) перероблення та інтерпретація одержаних результатів, в) вироблення рішення – діагнозу і прогнозу.

3. Психологічний діагноз як кінцевий результат діяльності професійного психодіагноста та його предмет. Чотири рівні постановки психологічного діагнозу: 1) симпатичний або емпіричний (ненауковий); 2) етіологічний, 3) типологічний, 4) соціально-культурно-психологічний.
4. Завдання психодіагностики як наукової технології. Її місце у системі суспільно-гуманітарного знання і сфери конструктивного соціокультурного використання.
[2; 3; 5; 6; 7]

Практичне заняття № 2

Тема 2. Сутність, принципи та основні методи професійної психодіагностики.

Мета: Осмислити систему психодіагностичного знання у роботі професійного психолога та соціального працівника.

Питання для обговорення:

1. Профпсихо – діагностика як функціональна єдність двох сторін – наукової і практичної.
2. Психологічний експеримент як зв'язуюча ланка між теорією і практикою діагностування. Три головних принципах проф – психодіагностики: а) практико-суб'єктної спрямованості, б) системного опису об'єкта, в) комплексного застосування різних методів дослідження.
3. Методи групової та індивідуальної психодіагностики: спостереження, інтерв'ю, анкетування, оцінкових класифікацій (рейтинга), соціометрії, аналізу продуктів діяльності, методу тестів.
4. Рекомендації щодо добору комплекта психодіагностичних методик.
[2; 3; 5; 6; 11; 12;]

Практичне заняття № 3

Тема 3. Класифікація психодіагностичних процедур і ситуацій, сутність диференціальної психометрії.

Мета: Сформувати елементи професійної технокультури щодо запровадження психодіагностичних процедур і ситуацій.

Питання для обговорення:

1. Тести інтелекту, окремих рис характеру та особистісні опитувальники. Вербальні і невербальні психодіагностичні методики.
2. Об'єктивні тести, стандартизовані самозвіти (тести-опитувальники, відкриті опитувальники, шкальні техніки, індивідуально зорієнтовані процедури), діалогічні техніки (бесіди, інтерв'ю, діагностичні ігри), психофізіологічні або апаратурні методики.
3. Вплив психодіагноста на результати обстеження, експертизи. Класифікація психодіагностичних ситуацій залежно від умов та особливостей використання одержаних даних.

4. Послідовність проведення психодіагностичного обстеження. Комп'ютерне тестування. Психометрія загальна і диференціальна.
5. Загальні психометричні вимоги до психодіагностичних методів.
[4; 6; 9; 13; 18;]

Практичне заняття № 4

Тема 4. Професійна етика у системі психодіагностичної роботи.

Мета: Забезпечити прийняття соціально-етичних норм професії фахівця із психодіагностики.

Питання для обговорення:

1. Загальноетичні принципи психодіагностичного обстеження та їх змістова характеристика.
2. Принцип наукової обгрунтованості психодіагностичних методик.
3. Принцип ненанесення шкоди.
4. Принцип відкритості результатів психодіагностування.
5. Принцип ефективності очікуваних практичних результатів та дієвості прогнозу.
6. Конфіденційність психодіагностичної інформації.
7. Система вимог до психолога-користувача і до спеціалістів-непсихологів.
[1; 6; 12; 15; 21; 24;]

Практичне заняття № 5

Тема 5. Психологічні тести, процес тестування і стандартні вимоги до них.

Мета: Забезпечити прийняття соціально-психологічних і соціокультурних нормативів щодо організації та проведення процесу тестування.

Питання для обговорення:

1. Тестовий метод як окремий різновид експериментального методу.
2. Поняття тестової задачі.
3. Види психологічних тестів та сфера їх застосування. Основні вимоги до психодіагностичних тестів.
4. Проблема психодіагностичного критерію. Технологія нормування тестових результатів.
5. Соціально-психологічний і соціокультурний нормативи. Стандартні вимоги до надійності і валідності тесту.
6. Організація і проведення тестування.
[1; 6; 9; 12; 24; 25; 26; 27]

Практичне заняття № 6

Тема 6. Психодіагностика інтелекту

Мета: Вивчити особливості розробки, застосування та використання тестів інтелекту.

Питання для обговорення:

1. Підходи до визначення інтелекту.
 2. Тести для вимірювання інтелекту та їх види.
 3. Структура інтелекту.
 4. Інтелект та особистість..
- [11; 14; 25; 30; 31]

Практичне заняття № 7

Тема 7. Психодіагностика рис характеру і властивостей особистості.

Мета: Забезпечити готовність до професійної психодіагностичної роботи у системі особистісної психодіагностики.

Питання для обговорення:

1. Поняття про базові особистості як описові змінні діагностування.
 2. Одновимірні діагностичні системи, їх прогностична еквівалентність і теоретична релевантність.
 3. Поняття про профіль особистості.
 4. Психодіагностика темпераменту.
- [2; 4; 8; 10; 24; 26]

Практичне заняття № 8

Тема 8. Психодіагностика мотивації, емоцій та психодуховних станів.

Мета: Забезпечити концептуалізацію процесу психодіагностики мотивації та емоцій людини.

Питання для обговорення:

1. Потреба, мотив, мотивація, полімотивація. Індикатори мотивації та її кількісна і якісна характеристика. Прямі методи психодіагностики потребо-мотиваційної сфери особистості.
 2. Особистісні опитувальники для вимірювання мотивації.
 3. Інтегральна самооцінка особистості на предмет її ситуативності чи постійності.
 4. Диференціальні шкали емоцій К. Ізарда та їх психодіагностичні можливості.
- [2; 4; 8; 10; 24; 26; 28]

Практичне заняття № 9

Тема 9. Психодіагностика міжособистісних взаємовідносин.

Мета: Забезпечити систематику методик психодіагностування міжособистісних взаємин та її критеріальні засади.

Питання для обговорення:

1. Проблема вибору методик чи категорій методик залежно від дослідницьких завдань та психологічного рівня їх розв'язання (емпірична взаємодія, особистісні параметри учасників інтеракції, суб'єктивне відображення соціальної ситуації).
2. Поняття про індивідуальний соціометричний статус індивіда.

3. Особистісний простір і його категорії. Символічне моделювання міжособових ситуацій.

[1; 6; 15; 21; 22; 23; 26]

Практичне заняття № 10

Тема 10. Психодіагностика свідомості і самосвідомості.

Мета: Забезпечити мотивацію психодіагностичного занурення у психосмислову сферу особистості та її розвиток.

Питання для обговорення:

1. Номотетичний підхід у психодіагностиці як орієнтація на загально-універсальне, типове.
2. Ідеографічний підхід у психодіагностиці як орієнтація на опис особистості у вигляді особливої унікальної цілісності.
3. Психодіагностика індивідної свідомості.
4. Психосмислова сфера особистості, експериментальна психосемантика як концепція і метод.
5. Процес самосвідомості, умови, засоби і результати його перебігу. Я-концепція як інтегральна характеристика самосвідомості. Опитувальник самоствавлення В.В. Століна, його інструкція, шкали психодіагностичного вимірювання.

[2; 8; 10; 15; 18; 23; 24]

Практичне заняття № 11

Тема 11. Психодіагностика здібностей і креативності.

Мета: Забезпечити психодіагностичне витлумачення креативності як інтегральної характеристики творчих здібностей людини.

Питання для обговорення:

1. Тести загальних здібностей.
2. Творчість та інтелект.
3. Тести креативності та їх концептуальне підґрунтя.

[2; 8; 10; 15; 18;]

Практичне заняття № 12

Тема 12. Проективний підхід у психодіагностиці

Мета: Вивчити особливості розробки, застосування та використання результатів проективних методик.

1. Передісторія проективної діагностики.
2. Проекція: від феномена до принципу дослідження. Проекція як психологічний феномен
3. Теоретичне обґрунтування проективного підходу до діагностування особистості. Підсвідоме та проективні методики.
4. Класифікація проективних методів. Види проективних методів.

[23; 24; 28; 30; 31]

Практичне заняття № 13

Тема 12. Розвивальна (проблемно-ситуативна) психодіагностика.

Мета: Осмислення принципів наукового проектування проблемно-ситуативних тестів.

Питання для обговорення:

1. Психологічна грамотність соціального працівника та її ознаки.
2. Практична психологія як сфера вітакультурного збагачення соціальних взаємостосунків.
3. Застосування розвивально-діагностичної методики у системах фундаментального, кроскультурного та лонгітюдного соціально-психологічного експериментів.
[2; 10; 15; 22; 25; 27]

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

КПЗ виконується студентами у формі реферату, а також аналізу та інтерпретації тестових завдань та результатів ділових ігор, що стосуються курсу. Для цього розроблено ряд тестів, ігор, тренінгів, практикумів.

Варіанти КПЗ

1. Поняття про психодіагностичний метод та його три основні підходи – об'єктивний, суб'єктивний, проектний.
2. Психологічний діагноз як кінцевий результат діяльності професійного психодіагноста та його предмет.
3. Умови ефективного вибору та використання психологічних тестів.
4. Класифікація психодіагностичних ситуацій залежно від умов та особливостей використання одержаних даних.
5. Кваліфікаційні вимоги до користувачів психологічних тестів.
6. Керівництво до тесту та вимоги до інформації, що міститься в ньому.
7. Стандартні вимоги до надійності і валідності тесту
8. Тест-опитувальник Г. Айзенка, його теоретична концепція, процедура, кількісний і якісний аналіз результатів обстеження.
9. Тест-опитувальник характеру Яна Стреляу, його наукова концепція, процедура, кількісна обробка та якісна інтерпретація результатів.
10. Тест-опитувальник особистісної адаптованості А.В. Фурмана, його теоретико-методологічні засади, процедура, кількісна обробка результатів та інтерпретація даних.
11. Методика “Потреба в досягненні”, її концептуальні засади, процедура, кількісні підрахунки та якісний психологічний аналіз одержаних даних.
12. Прямі методи психодіагностики потребо-мотиваційної сфери особистості.
13. Шкала реактивної (ситуативної) та особистісної тривожності Ч.Д. Спілберга - Ю.Л. Ханіна, її теоретична концепція, процедура, кількісний і якісний аналіз результатів.

14. Диференціальні шкали емоцій К. Ізарда та їх психодіагностичні можливості.
15. Соціометричний тест Дж. Морено та його модифікації.
16. Методика Т. Лірі, її суть, процедура, кількісна і якісна обробка результатів.
17. Опитувальник самоствавлення В.В. Століна, його інструкція, шкали психодіагностичного вимірювання.
18. Методика вимірювання локусу контролю Дж. Роттера.
19. Опитувальник суб'єктивної локалізації контролю, формат його шкали, кількісна і якісна обробка результатів.
20. Діагностика невербальної креативності за тестом П. Торренса "Завершення картинок": умови проведення, інструкція, обробка результатів тестування.
21. Тести креативності Дж. Гілфорда, процедура їх проведення та аналіз результатів.
22. Тест креативності Гетзельса і Джексона на генерування варіантів значень слів.

7. Самостійна робота студентів

№ п/п	Тематика	К-сть годин
		ДФН
1	Предмет, завдання, підходи та основні поняття сучасної психодіагностики	2
2	Сутність, принципи та основні методи професійної психодіагностики	2
3	Класифікація психодіагностичних процедур і ситуацій, сутність диференціальної психометрії	4
4	Професійна етика у системі психодіагностичної роботи	2
5	Психологічні тести, процес тестування і стандартні вимоги до них	4
6	Психодіагностика інтелекту	4
7	Психодіагностика рис характеру і властивостей особистості	4
8	Психодіагностика мотивації, емоцій та психодуховних станів	4
9	Психодіагностика міжособистісних взаємовідносин	4
10	Психодіагностика свідомості і самосвідомості	4
11	Психодіагностика здібностей і креативності	4
12	Проективний підхід у психодіагностиці	2

13	Розвивальна (проблемно-ситуативна) психодіагностика	2
Разом		42

8. Тренінг з дисципліни

Організація і проведення тренінгу (4 год.) з дисципліни «Психодіагностика»

ТРЕНІНГ «ЯК НАВЧИТИСЯ РОЗБИРАТИСЯ В ЛЮДЯХ»

Мета тренінгу: навчитись без використання будь-яких психологічних тестів отримувати важливу інформацію про якості і особливості партнера по спілкуванню і взаємодії

Структура тренінгу

Частина тренінгу	Завдання тренінгу	Вправи	Тривалість
Вступна	Створити сприятливий психологічний простір. Засвоїти правила роботи групи. Налагодження зворотнього зв'язку “студент-група” і “група-студент”.	Знайомство. Правила. Розминка. Очікування. Вправи на рефлексію.	До 15 хв.
Основна	Оцінка рівня поінформованості щодо проблеми. Надання інформації. Засвоєння знань. Формування умінь, навичок. Підведення підсумків щодо змісту роботи.	Інтерактивні техніки. Вправи на оцінку групових процесів, стану групи.	Різниця між вступною і заключною частинами.
Заключна	Підведення підсумків щодо процесу роботи. Оцінка отриманого досвіду. Релаксація і процедура завершення тренінгу	Вправи на рефлексію та відновлення сил учасників. Прощання.	До 15 хв.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Психодіагностика» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування та опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання результатів КПЗ;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Психодіагностика» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20 %	20 %	40%
1. Усне опитування під час занять (7 тем по 10 балів=70 балів); 2. Письмова контрольна робота – 30 балів	1. Усне опитування під час занять (8 тем по 10 балів = 80); 2. Письмова контрольна робота – 20 балів	1. Написання КППЗ, яке включає вибір завдання, підбір літ-ри, складання плану, написання та оформлення роботи згідно вимог - 60 балів. 2. Захист КППЗ - 30 балів. 3. Участь у тренінгах – 10 балів.	1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких 40 балів. У підсумку 80 балів. 2. Розв'язання 10 тестів по 2 бали = 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	Комп'ютерний варіант лекцій	1-13
2.	Інтернет-джерела	1-13
3.	Навчально-методичні рекомендації	1-13

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Гештальт-терапія. Теорія и практика. Пер. с англ. / М.: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2018. – 320 с. (Серія «психологическая коллекция»).
2. Гольдштейн А., Хомик В. Тренінг умінь спілкування: як допомогти проблемним підліткам / Пер. з англ. В. Хомика. – К.: Либідь, 2015. – 520 с.
3. Гузенко В.А. Психологічна діагностика : навчально-методичний посібник / В.А. Гузенко, Ю.В. Тудорцева ; Міністерство освіти і науки країни, Одеський національний політехнічний університет. – Одеса : Вадим Вікторович Букаєв, 2016. – 267 с.
4. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / В.Л.Зливков, С.О. Лукомська, О.В. Федан. – К.: Педагогічна думка, 2016. – 219 с.
5. Зубрицька-Макота І.В. Психодіагностика : навч.-метод. посібник / І.В. Зубрицька-Макота. – Львів : СПОЛОМ, 2015. – 346 с.
6. Концепти психологічної діагностики: від типології до класифікації методик // Психологічні засади розвитку психодіагностики та корекції особистості в системі неперервної освіти / Науковий вісник КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» [за наук. ред. Томучка М.І.] // Зб. мат. II Подільської н.-пр. конф. – Вінниця: ТОВ «Віндрук», 2017. – Випуск №1 (14). – С. 173-177.
7. Любіна Л.А. Психодіагностика: навч. посіб. Чернівці: Яворський Н.С. [вид.], 2018. 276 с.
8. Мещанова Г.О. Соціально-психологічне дослідження особистості: теоретико-методологічний аспект / За ред. А.В. Фурмана. – Тернопіль: Економічна думка, 2015. – 87
9. Психодіагностична компетентність соціального працівника: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман, Анна Володимирівна Дубно. – Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – 102 с.
10. Психодіагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. М.С.Корольчука К.2015, 400 с.
11. Психодіагностика. Психологічний практикум: навч. посіб. / Баклицька О. П., Баклицький І. О., Сірко Р. І., Слободяник В. І. – Львів : Сполом, 2015. – 464 с.
12. Терлецька Л.Г. Вікова психологія і психодіагностика : підручник / Л.Г Терлецька – К. : Видавничий дім «Слово», 2016. – 608 с.
13. Фурман А.В. Психодіагностика особистісної адаптованості: [наукове видання] / А.В. Фурман. – 3-є, скор. – Тернопіль, 2016. - 64 с.
14. Харченко С.В. Психодіагностичні методи визначення рівня розвитку соціального інтелекту. *Теорія і практика сучасної психології.*- 2018, № 1 . С. 51-60

15. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. – Навч. Посібн. Модульно-рейтинговий курс. – 3-тє вид. – К.: Видавничий дїм „Персонал”, 2017. – 544 с.
16. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодїагностика: навчальний посїбник / Ю.М. Чала, А.М. Шахрайчук. – Харків: НТУ «ХП», 2018. – 246 с
17. Чернуха Н.М. Дїагностика професїйно-психологїчної компетентностї майбутнїх педагогїв: методичний збїрник / Н.М. Чернуха, Т.О. Саврасова-В’юн. – Київ, 2015. – 88 с.
18. Шамлян К.М. Проективнї методи дослїдження особистостї : пїдручник / Карїна Шамлян, Марина Кліманська ; Мїністерство освїти і науки України, Львївський нацїональний унїверситет іменї Івана Франка. – Львїв : ЛНУ іменї Івана Франка, 2015. – 456 с.
19. American Psychological Association. Publication Manual of the American Psychological Association. American Psychological Association; Seventh Edition, 2019, 428 p.
20. Butcher J.N. MMPI-2 (Minnesota Multiphasic Personality Inventory-2): Manual for administration and scoring (2nd ed). – Minneapolis, MN: University of Minnesota Press, 2019. – 200 p. 36.
21. Frydenberg E. Beyond Coping. Meeting goals, visions and challenges / E. Frydenberg. – Oxford University Press, 2002. – 176 p. 37
22. Kellerman Henry. Handbook of Psychodiagnostic Testing: Analysis of Personality in the Psychological Report, Springer; 4th Edition, 2017, 220 p.
23. Molen Henk T., Schmid Henk G. t, Osseweijer Eveline M., Manon A. de Jong. Skills in Psychodiagnostics. Eleven International Publishing, 2015, 94 p.
24. Moos R. H. Life transitions and crises: A conceptual overview / R.H. Moos, J.A. Schaefer. – In R. H. Moos (Ed.), Coping with life crises: An integrated approach. – New York: Plenum, 2016. – P.28–33

Додаткова:

1. Глас Дж., Стенли Дж. Статистические методы в педагогике и психологии: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1976. – 494 с.
2. Морено Я. Психодрама / Пер. с англ. Г. Пимочкиной, Е. Рачковой. - М.: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. – 528 с. (Серия «психологическая коллекция»).
3. Томас Ф. Крам. Управление энергией конфликта. Как превратить работу в творчество. – М.: „Рефл-бук”, 2000. – 286 с.
4. Фурман А.В. Соцїально-психологїчна експертиза модульно-розвивальних занять у школі. – К.: Правда Ярославичів, 1999. – 56 с.
5. Фурман А.В. Психодїагностика інтелекту в системї диференцїацїї навчання. – К.: Освїта, 1993. – 224 с.
6. Фурман А.В. Фундаментальний соцїально-психологїчний експеримент у школах України: анатомїя пошуку // Освїта і управлїння. – 1997. – Т. 1, №3. – с. 39-56.

7. Фурман А.В. Психодіагностика особистісної адаптованості. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 186 с.
8. Цой Л.Н. Практическая конфликтология. Книга первая – М., 2001 – 233 с.
9. Eysenck H.J. Experiments in Personality: Volume 2: Psychodiagnostics and Psychodynamics (Psychology Revivals) (Englisch) 1. Auflage - Routledge; 1. Edition, 2014, 346 p.
10. Gary Groth-Marnat. Handbook of Psychological Assessment. Wiley; 6. Edition, 2016, 928 p.

25.